

Jolanta Krawiec-Jończyk

Małe formy teatralne

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (20-21), 223-226

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Małe formy teatralne

Realizując program edukacji wczesnoszkolnej wykorzystuję różne formy teatralne. Są to inscenizacje i teatrzyki. Właściwie organizowane i wykorzystywane w pracy szkolnej są silnym bodźcem dla dzieci, rozbudzają naturalną aktywność i postawę twórczą w każdym dziecku.

Twórczość teatralna ma ogromne walory wychowawcze, kształcące, a czasami wręcz terapeutyczne. Oddziałują one zarówno na dzieci nadpobudliwe, jak i zahamowane. Dzieci nadpobudliwe potrafią w tej atrakcyjnej formie skupić swoją uwagę, opanować nadmierną ruchliwość. Dzieciom nieśmiałym odwagi dodaje zasłaniająca kurtyna czy parawan.

Występy uczą wspólnego działania, zbiorowego wysiłku i sprawnej organizacji. Dzieci przyswajają sobie potrzebę dyscypliny. Poczucie wspólnej odpowiedzialności, koncentracja uwagi, pamięciowe opanowanie tekstu, radzenie sobie z sytuacją stresową powoduje, że przedstawienia są znakomitym treningiem emocji i zachowań społecznych. Stają się też szansą na odniesienie sukcesu przez dzieci mające trudności z wykazaniem się w innych dziedzinach, a także ujawniają prawdziwe talenty.

Inscenizacje i teatrzyki dają dzieciom możliwość wszechstronnego doskonalenia się. Opracowanie inscenizacji sprzyja ćwiczeniom w czytaniu, mówieniu i pisanii. Dzięki nim uczniowie uczą się odczytywania tekstu literackiego, bogacą swój język, nabywają umiejętności odpowiedniego poruszania się i mówienia na scenie, wyzbywają się kompleksów, zaspokajają potrzebę uznania i poczucie własnej wartości. Poprawne wygłaszanie ról pozwala na umiejętne operowanie siłą, wysokością i barwą głosu. Wielu nowych zwrotów dostarcza tekst, który dzięki atrakcyjnej formie opracowania zapamiętywany jest przez uczniów o wiele lepiej i szybciej.

Działalność dzieci skupiona wokół teatrzyków i inscenizacji kształtuje osobowość dziecka, rozwija jego procesy poznawcze, uwagę, spostrzegawczość, wyobraźnię, myślenie, pamięć i mowę. Pobudza twórczą aktywność dziecka, wzbogaca sferę jego przeżyć oraz pomaga w kształtowaniu podstawowych nawyków społecznego współżycia.

Aby przedstawienia wdrażały do działań twórczych, należy stworzyć do tego odpowiednie warunki. Uczniów można zainteresować każdą sytuacją przedstawioną w tekście, na obrazku, lub stworzoną w klasie. Jako źródło mogą służyć swobodne teksty pisane na podstawie indywidualnych przeżyć, doświadczeń, obserwacji. Uczniowie sami obmyślają i konstruują wypowiedzi, dobierają odpowiednią formę i słownictwo do wyrażania swoich myśli. Każdy może inscenizować w dowolny sposób w dosłownym tego słowa znaczeniu lub oddać sens utworu posługując się własnymi słowami.

Bawiąc się w teatr uczniowie oceniają postępowanie bohaterów, zajmują określone stanowisko wobec przedstawionej sytuacji, przyswajają sobie normy i zasady postępowania.

Projektowanie i wykonanie przez uczniów prostych dekoracji, projektów lalek wyrabia ich smak estetyczny, uwrażliwia na piękno, harmonię barw i kształtów. Sprzyja kształceniu oraz rozwijaniu wyobraźni i fantazji dzieci.

Tym wszystkim poczynaniom towarzyszy dużo emocji. Nastroj, ciekawa scenografia, muzyka, śpiew, samodzielne wykonanie kukielki i wypowiedzane słowa wprowadzają dziecko w świat zabawy i dziecięcych marzeń.

Inszenizacje i teatryki wpływają na rozwój zainteresowań czytelniczych uczniów oraz przygotowują dziecko do uczestnictwa w kulturze, wychowują przyszłego widza teatralnego.

W swojej pracy dydaktyczno - wychowawczej często stosują tę atrakcyjną formę zajęć. Oto przykładowy konspekt do wykorzystania w klasie pierwszej.

Ośrodek tematyczny: Zajęcia i zabawy dzieci w szkole i w domu

Temat: Bawimy się w teatrzyk kukielkowy

Cel główny: Kształtowanie twórczej postawy dziecka

Cele operacyjne:

- Uczeń - umie jasno wypowiedzieć się na temat własnych przeżyć
- poprawnie układa zdania z rozsypanki wyrazowej
- wykorzystuje wiadomości o zdaniu, wyrazie, literze i głosce
- zna popularne tytuły bajek dla dzieci i ich bohaterów
- potrafi ustalić kolejność wydarzeń w bajce
- umie dokonywać analizy i syntezy wzrokowo - słuchowej wyrazów
- odtwarza treść bajki stosując dialog lub monolog wg własnej koncepcji

Metody: słowne, oglądowe, problemowe, praktycznego działania

Formy: praca indywidualna, zbiorowa, grupowa zróżnicowana

Środki dydaktyczne: lalki (kukiełki, pacynki, marionetki), tekst, ilustracje ze znanych bajek, szablony bohaterów bajek, rozsypanka zdaniowa, parawan

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie w temat - inspirowanie uczniów do swobodnych wypowiedzi na temat teatru:
  - Co to jest teatr?
  - Kto był kiedyś w teatrze?
  - Kto gra w teatrze lalkowym?
  - Jakie bajki można tam zobaczyć?
  - Jak to się dzieje, że lalki ożywają na scenie?
  - Co jest potrzebne aby mógł powstać teatr lalkowy?
2. Prezentacja różnych lalek (kukła, pacynka, marionetka), omówienie różnic
3. Głośne odczytanie tekstu z tablicy przez chętne dzieci
Ola, Ela, Ula i Patryk zrobili kukiełki.
Proste kukiełki z pomalowanej tektury, patyka i piłek.
Kukiełki grały za parawanem.
A co grały?
4. Udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące tekstu:
Kto i jak zorganizował teatrzyk kukiełkowy?
5. Ustalenie co grały kukiełki (wypowiedzi na temat cyklu obrazków i ustalenie tytułu bajki)
6. Odgadywanie tytułów innych bajek na podstawie ilustracji przywieszanych na tablicy.
7. Samodzielne układanie przez uczniów zdania z rozsypanki wyrazowej.
8. Odczytanie zdania i zapisanie go na tablicy:
Zrobimy teatr kukiełkowy.
Wskazanie
  - zdania - po czym rozpoznajemy zdanie? (wielka litera na początku i kropka na końcu)
  - wyrazów - z ilu wyrazów składa się to zdanie?
  - liter - ile liter jest w wyrazie teatr, kukiełkowy?
  - głosek - wykłaskiwanie, nazywanie i liczenie głosek w wyrazach
9. Wklejanie zdania do zeszytów.

10. Podjęcie decyzji o zorganizowaniu teatryku kukielkowego.
11. Rozdanie szablonów postaci ze znanych bajek (załączniki), kolorowanie ich i przymocowanie do patyka.
12. Układanie krótkich dialogów między postaciami w grupach.
13. Prezentacja grup - zabawa w teatryk.

Summary

Theatrical education plays a very important role in contemporary educational system. Because of its significant educational and therapeutic values it helps to realise many didactic tasks and exercises. It is important especially when we work with younger children. Acting a part in a play has a very positive influence over pupils. It helps in reading exercises and accurate pronunciation.

„Playing a theatre” stimulates versatility and prevents the educational process from becoming monotonous.